

BUZETSKI DANI U sklopu tradicijske pučke fešte Subotina i gradskog praznika održan 53. znanstveni skup

Znanstveni skup Buzetski dani u stoljetnom Narodnom domu

Rujanska tradicija koja u kontinuitetu donosi nove spoznaje

Kontinuitet održavanja ovog stručno-znanstvenog skupa, tradicija su na koju smo u buzetskoj Katedri izuzetno ponosni jer se time malo koja sredina može dičiti, istaknula je uvodno predsjednica Katedre Elena Grah Čiliga

PIŠE **Gordana ČALIĆ ŠVERKO**

BUZET - Znanstveni skup "Buzetski dani", najdugovječniji takve vrste u Istri, u organizaciji Katedre Čakavskog sabora Buzet i Pučkog otvorenog učilišta "Augustin Vivoda", u svom je 53. izdanju održan u stoljetnom Narodnom domu. - Više od pola stoljeća Buzetski dani donose spoznaje koje nude i daju čvrste temelje na kojima buzetska sredina može kreirati i planirati buduće aktivnosti, sadržaje i projekte. Kontinuitet održavanja ovog stručno-znanstvenog skupa, tradicija su na koju smo u buzetskoj Katedri izuzetno ponosni jer se time malo koja sredina može dičiti, istaknula je uvodno predsjednica Katedre Elena Grah Čiliga.

Počeci

Podsjetivši na početke, na davnu 1970. godinu, kada su se u Žminju, ubrzo nakon osnivanja Čakavskog sabora, sa Zvanom Črnjom susrela tri Buzetčana i dogovorila osnivanje buzetske Katedre, Elena Grah Čiliga naglasila je da je te godine 11.

rujna u Buzetu održan prvi znanstveni skup. Ta tri entuzijasta kojima se može zahvaliti ova rujanska tradicija bili su pokojni Alojz Čargonja, mr. Božo Jakovljević, koji zbog zdravstvenih razloga nije u mogućnosti više prisustvovati skupu, ali je zato jučer prisustvovao Rikard Perčić, kojeg su sudionici skupa pozdravili toplim pljeskom.

Znanstveni skup, u sklopu tradicijske pučke fešte i gradskog praznika, otvorio je gradonačelnik Damir Kajin. Svojim izlaganjem "Pedeset godina Srednje škole Buzet", u njega je uveo Hrvoje Badurina (Srednja škola Buzet), koji je tom prigodom istaknuo da je znanje od pamtiviljeka bio jedan od važnih faktora ljudskog razvoja i napretka. Kronološki je predstavio povijest Srednje škole s naglaskom na ključne događaje koji su obilježili njen rad.

Isabella Flego (Kopar) u svojoj temi "Tužna sjećanja. Odjek velike tragedije u Raškom rudniku" podsjetila je da se 28. veljače 1940. godine u Raškom rudniku dogodila najveća rudarska tragedija u povijesti Istre, s 185 mrtvih. Flego, ponosna kei rudarske obitelji prisjeća se tog događaja jer je i sama bila prisutna tog jutra kada su Rašom odzvanjale sirene. Tragedija je to koja je ostavila traga u njezinoj obitelji, diljem Istre, pa i u Buzetu. Mnogo je Buzetčana svoju egzistenciju temeljilo na radu u tim rudnicima. U izlaganju donosi podatke poginulih i ranjenih rudara s područja Buzeštine.

Govoreći na temu "Gastald Ivan i kapela sv. Marije Magdalene: Buzet, 5. svibnja, 1329.", dr. sc. Josip Banić

(Sveučilište Jurja Dobrile u Puli) istaknuo je da su u diplomatičkom arhivu u Trstu nedavno identificirane dvije isprave iz XIV. stoljeća koje se odnose na Buzet, a koje do danas nisu temeljito raščlanjene niti u cijelosti kritički priredene. Radi se o ispravi kojom stanoviti Petar, sin pokojnog buzetskog gastalda Ivana, traži od tršćanskog biskupa Angelusa priznanje prava na patronat nad kapelom sv. Marije Magdalene koju je 1329. godine podigao njegov otac i čija isprava o utemeljenju je *in extenso* prepisana u istom dokumentu.

Prof. dr. sc. Slaven Bertoša, (Sveučilište Jurja Dobrile u Puli), u svom izlaganju "Spor oko zdravstvene nadležnosti u Rakitovcu (1633.)" analizirao je slučaj braće Verzi (Marca i Scipionea), pripadnika poznate buzetske obitelji, njihovog sumještanina Franje Jermaniša te svećenika Roka Brgovca, koji su neovlašteno izdavali zapovijedi vezane za zdravstvenu situaciju u Rakitovcu te su 16. veljače 1633. godine, posebnom odlukom javne vlasti, u roku od devet dana pozvani doći u Kopar i opravdati svoje postupke pred istarskim providurom za zdravstvo Nicoloom Surianom. Međutim, s obzirom da su vjerojatno i sami bili zaraženi, rašporski kapetan Giacomo Contarini dva im je dana kasnije zabranio odlazak u Kopar. Oba ovdje analizirana arhivska spisa pohranjena su u Državnom arhivu u Veneciji.

Stipan Konzul Istranin (1521. - oko 1579.) bio je centralna ličnost velikog uraškog projekta u koji su bili uključeni djelatnici i suradnici

uraške tiskare (1561.-1565.), naglasila je u svom izlaganju "Suradnja Stipana Konzula Istranina s djelatnicima uraške tiskare", doc. dr. sc. Maja Čutić Gorup (Sveučilište u Rijeci).

Obitelji

Mr. sc. Jakov Jelinčić (Pazin) obradio je temu "Obitelji u Buzetu od 1821. do 1867. godine". Predstavio je podatke o parovima na području župe Buzet od 1821. do 1867. godine te govorio o broju parova, broju krštene djece...

U svom istraživanju "Nezakonita djeca u župi Roč predmodernog doba - uz poseban obzir na problem pozakonjenja" dr. sc. Zdenko Balog (Križevci) prati upis nezakonite djece u župske knjige župe Roč u razdoblju 1651. - 1800. Tijekom tih 150 godina slučajevi nezakonite djece obrađuju se statistički i pojedinačno. Posebno se razlikuju djeca koja su rođena kao nezakonita, ali je potom uslijedilo njihovo "pozakonjenje" vjenčanjem roditelja.

Matija Nežić (Buzet) proučio je ostavštinu župnika Zvana Paliske iz Roča, pripadnika imućne ročke obitelji koji je 1666. godine sastavio oporuku. Nasljedniku je ostavio obvezu plaćanja velikog broja misa zadušnica.

Azra Grabčanović, Toni Šaina (Hrvatski restauratorski zavod), autori su izlaganja "Konzervatorsko-restauratorski radovi u župnoj crkvi sv. Bartola u Roču". Ročka župna crkva, zaštićeno kulturno dobro u sklopu kulturno-povijesne cjeline naselja Roč, smještena je na najvišem platou unutar zidina Roča,

a s bratovštinskom crkvom sv. Antuna opata čini sakralni kompleks. Kasnosrednjovjekovnom korpusu crkve je s južne strane svetišta u 16. stoljeću dograđena sakristija, a sjeverna je dograđena u 19. stoljeću. Zvonik spojen s glavnim pročeljem pri gradnji bočnih brodova u 18. stoljeću te su tada zidovi i strop glavnoga broda ukrašeni raskošnom štukodekoracijom.

Istraživanja

Na inicijativu Konzervatorskog odjela u Puli, zbog velikih oštećenja štukodekoracije na stropu broda, 2021. godine pokrenuta su opsežna istraživanja interijera crkve koja su izveli djelatnici Odjela za štuko i Odjela za zidno slikarstvo i mozaik Hrvatskog restauratorskog zavoda. Prilikom konzervatorsko-restauratorskih istraživanja koja su tijekom 2021. i 2022. godine izveli djelatnici Hrvatskog restauratorskog zavoda, u svetištu crkve otkriveni su do sada nepoznati srednjovjekovni zidni oslici, nastali u bar dvije faze, odnosno oslikani u dva sloja, naglašeno je u izlaganju "Novootkriveni glagoljski i latinski grafiti i natpisi u crkvi sv. Bartola u Roču" čiji su autori Darko Komšo (Arheološki muzej Istre), dr. sc. Milena Joksimović (Pula) i Toni Šaina (Hrvatski restauratorski zavod).

Stariji oslik čine posvetni križevi jednostavno izvedeni crvenim pigmentom na bijeloj podlozi. Kasniji oslik sastoji se od izuzetno kvalitetnih prikaza ljudskih figura i arhitekture u različitim prizorima i s dekorativnim okvirima bogatog kolorita.